

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 3 ф.)
„ „ поза таб. 4 ф.)
На місяць в таборі . . . 25 ф.
„ „ поза табор. 30 ф.
На 3 місяці в таборі . . . 75 ф.
„ „ поза таб. 90 ф.

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

Видає „Видавниче Товариство імени Б. Грінченка“.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
in Wetzlar. —

Ч. 28. (75).

Неділя, 6. травня 1917.

Рік III.

Золотий вінець України.

Від Кавказу по Сян лиш
один буде лан,
Його власником—нарід
цілий!
Спільна праця і край—
блисне воля і рай:
України вінець золо-
тий!

Радуйтеся, зморені муками
усі діти України: Над Києвом
повіває зі святої Софії жовто-
блакитна хоругва вільної укра-
їнської республіки!

Діждали ми такої радості,
якої не було від часів Богдана;
пстала наша сила, і правда і
воля, і весь нарід, від малого
до великого, від старця до ма-
лата, від салдата до генерала
на Україні співає, як за Богда-
на, одним гимном: **Та не буде
лучше, та не буде краще, як
у нас на Україні!**

На 1 мая 1917. ст. ст. скли-
кало українське тимчасове
правительство, з канцлером дер-
жави на чолі, Установчі Збори
усього українського народу до
столиці України. Скликало
Установчі Збори, щоби устано-
вити правосильним се, що Укра-
їна проголосує себе вільною
республікою.

З київських часописей „Нова
Рада“, „Київська Мисль“, „Київ-
лянин“ доносять нам зі Шток-
гольму через „Українське Кор-
респондентське“ у Відні про
такі великі події:

Український конвент (збори)
під проводом професора львів-
ського університету, Мих. Гру-
шевського, аложений в пред-
ставників усіх земель України
—Правобережя, Лівобережя,
Чорномор'я і Кубанщини, вибрав
Тимчасове Правительство з
Канцлером на чолі і проголосив
Україну вільною республікою.

А сталося воно так:

З вибухом революції в Росії
підняла ся Україна на весь
ріс; всі свідомі згуртували ся
без ріжниць партій і стану в
одні великий гурт і стали
одною лавою до великого діла.
В короткім часі зібрали укра-
їнські організації мілітарний
фонд і аложили до розпорядку
українському національному
конвентові. Студенти й робіт-
ники розвинули на цілій Укра-
їні нечувану діяльність по се-
лах, містечках і столицях гу-
берній. На чолі руху став

небавом професор львівського
університету Михайло Грушев-
ський, автор історії України.
Рух став так добре організу-
вати ся, що захоплював щораз
ширші круги. Знаменним для
його стало те, що навіть Росі-
яне, які під старим режимом
виявляли свою патріотичну
російську ворожість до України,
тепер прилучили ся до нового
руху без ніяких застережень.
Російські професори київського
університету й вищих шкіл та
псі адміністраційні урядники,
вкінці високі офіцери заявили
ся за цілковитим відірванням
України від Росії. В кінці
перейшов і пропозиції свої
услуги цілий генеральний штаб
національної міліції, до якого
входили цілі цошки а актив-
ними генералами на чолі, і став
на квартирі київського універ-
ситету св. Володимира, з якого
повіває жовтоблакитна хоругва
України.

Той наглий зворот, який
наступив, спонукав тимчасове
російське правительство вести
переговори з виконавчим комі-
тетом українського конвенту.
Воно робило проби відвести
Україну від постанови цілкови-
того відірвання від росій-
ської держави грозою, що під
німецькою небезпекою ціла,
кріваво окуплена свобода Росії
пропаде. Тимчасове росій-
ське правительство годить ся
заздальгидь з автономією Укра-
їни, та не може саме рішати
такої далекосяглої постанови і
мусить ждати, що рішати Уста-
новчі Збори всеї Росії. Те саме
відноситься до розвязки поль-
ського питання. Не підлягає
ніякому сумнівові, що вільна
Росія може існувати тільки
як федеративна республіка—та
не можна без Установчих Збо-
рів рішати розпорядок, дотор-
каючий перебудови цілої Росії
в сім напрямі, хоч він при-
знається в принципі. Так го-
ворило тимчасове російське
правительство до українського
правительства.

Та однозгідности не дося-
нено і відносини дійшли до
такого напруження, що мусів
наступити негайний розрив між
Україною й Росією. Замітною
річю стало це, що по російськи
видавана часопись „Київська
Мисль“ заявила ся за відірван-

ням України від Росії тому, що
викрути російського тимчасо-
вого правительства не мають
ніякої реальної вартости:

„Щасливіщої хвилі, як те-
перішня, не найде Україна вже
ніколи, то тепер слід нам за
всюку ціну здобути державну
независимість“.

Урядовий орган украї-
нського правительства в укра-
їнській мові „Нова Рада“, який
виходить у 120.000 примір-
никах—поставив собі завдан-
ням пропагувати вільну Укра-
їну-республіку. Шеф редакції
Сергій Єфремов стоїть на чолі
київської цензури, тому ніяка
часопись не може зайняти ни-
шого становища, як тільки це,
що признає слушним україн-
ське правительство. Відомий
дзєвник російської національ-
ної партії „Кієвлянин“ пред-
ложив свої услуги українському
національному конвентові. Так,
що ціла столиця України, що
має 800.000 мешканців, нахо-
дить ся однодушно по стороні
українського правительства.

Не тільки се, уся провінція
прихильєть ся щораз дужче до
самостійницького напрямку Укра-
їни. Православне духовенство,
колишня найсильніша підпора
царського правління, перей-
няло ся тепер („за одну ніч“) **українського національного сві-
домістю і стоїть лавою за окре-
мішністю України. Се дає за-
поруку, що пропаганда по се-
лах іде скоршим бігом і за-
хопить усе населення. І не
тільки в Києві, Харкові, Полтаві,
але по селах цілої України
підбувають ся масові зібрання
й маніфестації, які домагають
ся негайного проголошення
українського правительства в
Київі, окремого від Росії.**

Тому не диво, що вже нині
нише з великою постановою до
української революції віден-
ський дзєвник „Рейхспост“ у
передовиці, бачучи в ній разом
з борбою підводними човнами
найбільше середство до європей-
ського миру. І нині цей дзєв-
ник предкладає від осередніх
держав України признание й
піддержку дружних сильних
суєздів!

Радуй ся, Україно, що твій
камінь, який колись відкинули
будівничі східної Європи, ни-
ні буде угольним каменем. І се
за твої муки і терпіння—твій
золотий вінець!

В. Пачоський.

За віщо?

Вже два роки пролетіло,
Й третій вже минає,
Як сижу я у неволі,—
А мрії немає.
Сижу собі, сумуючи,
Думка думку гоне:
Як верну ся я до дому,
Хто мене пригорне?..
Помер батько, змерла й мати,
(Я їх мало й знаю)
Один виріс, як билина,
І хати не маю.
Була якась обдірана,
Думав полатати,
Та батьківський довг у волость
Я не міг оддати.
Прийшли кляті посіпаки,
Хату описали
І байдуже, що старенька,
Ваяли тай продали.
А мене, щоб не тиняв ся,
До війська забрали,
Тай послали у Карпати
„Отечество захищати.“
А вже там що мене ждало,
Не варто й казати...
Прийшли Німці і з Карпатів
Москалів прогнали
І багато нас, салдатів,
У полон забрали.
Тож тепер я у неволі
Кінця дожидаю:
Що то буде, як скінчить ся—
Нітак не вгадаю.

А. К.

Стріча з Українцем з табору Вормс.

Обіжаючи робітничі команди
ведлярського табору, зустрів ся
я з полоненим, котрого я по його
номеру відразу пізнав, що він з
вормського табору. Поздоровкавши
ся, як то звичайно водить ся, по-
чали ми розмовляти про мир, рево-
люцію, про життя в таборах, на
роботі і т. ин. Я зпочатку якийсь
не помітив, що мій новий знайомий
балакає по московськи. Звернув я
увагу на це лише тоді, коли почав
говорити про те, що тепер украї-
нська справа набирає ще більшої ва-
ги, що на російській Україні помі-
чається ся сильний рух за незалеж-
ність українського народу і т. д.
Нарешті я сказав йому:

— Вибачте, товаришу, я забув ся,
що ви не ведлярєць, і може це вас
не так вже й цікавить, як мало б
цікавити Українця.“

Яке ж мое здивованне було, ко-
ли він, глянувши на мене, зпуєтив
очі до долу й тяжко зітхає. На мій

запит, чого так зітхає, він відповів, уже по українськи:

— Бо я теж Українець і був у Вецлярі, але коли торік виїздили з Вецляру на Україну, то я й собі записався на виїзд зі страху перед карою „за політику“ по повероті до дому. Увесь час я жив у Вормсі, тому тепер і сам, як бачите, не помічаю, що балакаю по московськи. Я сам з Полтавщини, роменського повіту, служив свєрхсєрочним на воєнній службі, що й було причиною мого виїзду з Вецляру. Клянусь Вам, товаришу,—я так люблю свій рідний край, свій народ! Мені так любо, так мило, що я зустрівся з Вами і могу побалакати по нашому, по рідному, висловити свою любов до всього українського! Я так заскучаю за своїми, що й сказати не могу!

Кажучи це все, він не помічав, як потекли йому сльози, він заплакав, як мала дитина.

Дивлячись на нього, мені самому навернулися сльози на очі, і ми обидва довго мовчки стояли.

Першим заговорив він і просив як можна найдокладніше оповісти йому про все, що чути про нашу справу, справу України. Дуже радо розказав я йому, що знав і як умів. Цілий той час, як я йому розказував, він слухав з великою увагою й лиш промовляв:

— Ох, коли б то Господь допоміг! Дай то Боже!

Коли ж довідався, що я збираю на командах підписи полонених під наказом нашому делегатові О. Скорописови, попросив відібрати і в нього підпис.

Після цього ми мусли розпрощатися „до скорого побачення на Вільній, Самостійній Україні.“ Коли вже я відходив, він ще раз зупинив мене й просив привітати щиро

ро всіх Українців у Вецлярі, особливо ж тих, що як раніше так і тепер, працюють над освідженням своїх братів-Українців.

П. Гринько.

Час наспів!

Встають уже Українці,
Почули, що дзвонять,
Що вже за їх кращу долю
Щиро Бога молять;
Надівають уже жупани,
Ті самі жупани,
В яких колись красувалися
Славні гетьмани.
А пісні які співають
Про козацьку славу!
Як ляжи колись тікали
За Вислу в Варшаву;
Про угоди з Москалями,
Що Хмельницький заключав,
Щоби Москаль Україну
За сусідку поважав,
Що в союз вони вступили,
Як Славяне та брати:
Україна має військо
І гетьмана на чолі.
Та тоді Москаль багато
Україні набрехав,
Бо вже всі свої угоди
Він понищив, поломав.
Поломав свої угоди,
Наше військо скасував,
Нашу неньку Україну
„Малоросія“ назвав,
А народ свобідний, вільний
В тяжкі пута закував,
Вже віки з тих пір минули,
А ми й досі не забули
Ті волі... й не забудем!
І знову ми добудем!
Вставай, вставай, Україно,
Бо вже час наспів
Скинуть з себе вороженька,
Що ярмом насів!

Павло Гринько.

РЕВОЛЮЦІЯ В РОСІЇ й МИР.

Перший український університет у Києві.

Штокгольмські часописи доносять: У Києві отворено український університет дня 14. квітня серед одушевляючих промов. Зараз же вислано привітну телеграму до міністра просвіти Мануїлова і до президента Думи Родзянка, який уважається Українцем.

Голос недержавних народів на мировій конференції.

Великі збори українських соціалістів-революціонерів постановили домогати ся, щоби на мировій конференції припущено до голосу представників усіх недержавних народів.

Негайне введення самоуправня на Україні.

Ті збори українських соціалістів-революціонерів ухвалили негайно ввести самоуправну Україну по мислі законів тимчасового російського правительства, виданих дня 16. квітня. Збори заявили ся однодушно за війну, поки осередні держави будуть носити завойовничі пляни.

Організація українського руху на провінції.

„Київська Мисль“ з дня 27. березня повідомляє, що у провінційній

міста, містечка й села виїхали діяти для переведення організаційної роботи. Наслідком сього шведські часописи донесли свого часу, що серед населення південної Росії явилася хмара народніх провідників.

Ціла Україна за Київом.

„Київська мисль“ з дня 13. березня повідомляє: Рада Товариства Українських Поступовців скликала в Київ на 25. березня зїзд представників 33 обєднаних в одну організацію Громад правобережної й лївобережної України, Чорноморя й Одесою й Кубанщини.

Український кооперативний зїзд у Києві.

„К. Мисль“ з дня 29. марта подає таке справозданне з відбутого дня 14. марта зїзду представників кооперативів київської губернії.

Х. Барановський звертає ся до зїзду з короткою вступною промовою на українській мові, в котрій говорив про завдання, і закінчує її словами: „впали пута, впали кайдани!“

Проф. Мих. Грушевський виголосив сильну промову про Україну, яка все жила ідеалами свободи, та про краще упорядкованне її життя в вільній Росії.

На вєсєнніє М. Стасюка учас-

ники зїзду з великим піднесенєм проспівали „вічну пам'ять“, „Заповіт“ і український національний гимн „Ще не вмерла Україна!“

Від військ київського гарнізону виступили полковник Чехович і салдат Васильчук. По короткім нарисі історії громадського руху в Росії полковник Чехович відзначив визначну роллю в бїжучих подїях армії й від імени військ київського гарнізону зложив торжественну обїянку підтримувати й скріплити новий лад. Рядовий салдат Васильчук потвердив зайву полк. Чеховича й звернувся до кооператорів з сїл з проханням, щоби вони скрізь по нашому краю рознесли вістку про переворот і про настрій в армії та вняснили селянам про необхідність прийти вітчизні на поміч продуктами поживи. Слова Васильчука викликали бурливі овації зібраних і оклики: „Не бійтесь, дамо все, що треба, привеземо!“ Скінчив свою промову Васильчук словами: „За вільну Україну, за самостійність, за рідну мову, за школу—ура! Нові оплески й овації.“

Стотисячна українська маніфестація у Києві.

„День“ з дня 3. цвітня в телеграмі з Києва повідомляє:

1. н. ст. цвітня відбула ся величезна маніфестація, в котрій взяло участь до 100.000 народу.

Масова участь українського селянства в пам'ять свободи в Києві.

„Русское Слово“ з 30. марта подає в телеграмі з Києва, що там дня 29. відбули ся величазні демонстрації в пам'ять свободи. Маніфестації в протязу цілого дня безконечним ланцюгом тягнули ся головними вулицями з оркестрами під звуки маршів селези й похоронного марша. Кидалась в очі велика скількість українських процесій, в яких переважали селяне. Процесії йшли під своїми національними прапорами та при звуках українського гимну й маршу Запорожських козаків.

Дальша організація українського руху.

Засновано українське пресове бюро в Києві для цілої України. Організація студентів вищих шкіл стала видавати свою часопись „Вістник“. Організація учнів середних шкіл стала видавати місячник: „Джерело“.

Страх лібералів перед селянським бунтом.

Штокгольмський кореспондент доносить на основі часописей російських, що правительство тривожиться ся анархією внутрішньою. Поважніші розрухи серед селян схопили ся в таких губерніях: в хмельській, київській, бесарабській, таврійській, харківській, донській області; далі в саратівській, самарській, оренбурській, єнісейській, нижньо-новгородській, тверській і Лївонії. З Туркестану, Кавказу й Бухари прийшли чутки про явний бунт проти Росії. „Рускія Ведомості“ пишуть, що як заадалегідь не удасть ся відсунути небезпеку, то розгорить ся в Росії страшний війна дозашня. При

поділї землі стане мужик проти мужика, село проти села з оружжєм. Найгірше, що салдати втїкають, щоби вхопити свою пайку при поділї. Тоді Німеччина буде мати легку гру, а Росія не тільки втратить війну, але й усі овочі революції.

Агітація Ленїна поширює ся.

Виділ ради робочих і салдатів заявив, що робота Ленїна і його сторонників проводить до дезорганізації краю, що неможна взяти средств осторожности, поки вона має характер пропанди. Проти неї треба поставити свою пропанду пресою між робітниками і салдатами. Та агітація Ленїна находить відгомін в цілій Росії. В Петрограді й Москві прийшло до отвертої перепалки між сторонниками Ленїна і правительственными соціалістами, яка скінчила ся арештованнем кільканадцятьох Ленїнців.

Втека поміщиків з Росії.

„Утро Росії“ доносить, що поміщики і взагалі багаті масово тікають за границю. Вони наймають землю по найдешевшій ціні і складають гроші по заграничних банках, найбільше по американських.

Організаційні реформи в армії.

Міністер війни видав розказ, на основі якого кождей армейський корпус, кождей полк, кожда компанія має вибрати свій виділ, який має удержувати дисциплїну, пильнувати харчі, уважати на поведєнє командирів і управу, лагодити суперечки між офіцерами і салдатами і приготувати ся до виборів на Установчі Збори.

Настрій серед армії на фронті.

З Відня пише „Кельнше Цайтунг“: Російське військо, яке стоїть на фронті, не має ніякої охоти до ведєннє дальшої війни. Зі зносін від окопу до окопу дійшло до відьма, що російські салдати не мають інформації ні про подїї в Росії, ні в сусїдніх державах. З боку ворогів повідомлено їх про революцію, про мирові заходи осередніх держав, про підбурюваннє антанту до дальшої війни. Вони приймали ці відомости зі вдякою і без недобіра.

Мирова конференція соціалістів розбиває ся.

Шведський провідник соціалістів Брантінг привіз з Петрограду відомости, що всі три групи соціалістів відносять ся до мирової конференції негативно. Плєханов стоїть на чолі правительственных соціалістів (правих), прихильний дальшому ведєнню війни, як сторонник антанту. Лїві соціалісти під проводом Ленїна сподївають ся від конференції дуже небагацько. Середня партія—Чхеїдає—зміннила давний свій намір їхати на мирову конференцію.

Соціалісти французькі й англійські не хочуть брати участі в цій конференції.

Розпорядки тимчасового правительства.

Міністер Терещенко виготовив проєкт монополю торговлі збіжжєм, який має увійти в життє. На основі його увесь лишок збіжжя, якого не потребують селяне, переходить на монополь держави.

Провізоричне правительство згодило ся на внесення Гучкова, щоби всіх людей, що мають понад 43 роки, пушено до дому із війська.

Міністер війни видав маніфест до народу, щоби не брали ся насильними способами розв'язувати земельне питання, бо се грозить катастрофою Росії. Селяне, що займають великі лани більших поміщиків, не зможуть засіяти їх збіжжям і наступить недорід, наслідком якого буде голод по містах.

Фінансове положення Росії.

Після женецького звідомлення міністер фінансів Терещенко з'явився на загальних зборах у Москві фінансове положення Росії. Після зібраних дат виходить, що Росія досі взяла двічі позику від сполучених держав. Вона винна Японії майже 150 мільонів рублів. Довги Росії в Англії доходять до 6 мільярдів. Денний податок на війну вносить 54 мільони рублів. Виходить із цього, що до 1. січня 1918. довги Росії наростуть до круглої суми 55 мільярдів. Огже звичайний бюджет річний від цього дня буде обложений 2 1/2 мільярдів чиншу на сплатення довгу.

Так господаря Росія своїми багатствами, та українське правительтво повинно зайняти супроти цього становища. Як що міжнародне положення не дозволяє скинути з себе довги, зроблених не в інтересі України—щоби на Україну призначили найка в сплаті довгу після голов українського населення, а не після обширу і плодovitости землі нашої огнографічної території.

Границі української держави.

Після часописей зі Штокгольму дивують ся „Рускія Ведомости“, що посол Садовський ставив на українським конвенті такі границі: західна границя повинна сягати через Люблинську й гродненську губернію, північна—вадовж Прип'яті, південна—через Кубань, Азовське і Чорне море без південного Криму. Величина більш—менш Німеччини з мешканцями по статистиці з 1897. р. 30. мільонів, які тепер удвоє збільшились. Та земля обіймає 8 чисто українських губерній, а 8 частин різних сусідніх областей з переважуючою українською людністю. Та ми підносим, що величина української території вносить 850.

тисяч км. з Галичиною, а величина Німеччини обіймає 540.000 км. Далі на конвенті виступав посол О. Лещицький проти претенсій польської Державної Ради на землі з польською меншістю і проти польських територій в Росії, які ждатимуть на комплікацію (замішання) на Україні.

Нагальні уступки російського правительтва.

Після „Біржевих Ведомостей“ розширено російське правительтво. Має утворити ся ресорт для українських, польських і магометанських питань, які мають увійти в склад правительтва. В міністерстві вогтовляється проекти для будучого українського, польського і магометанського правління державного. Має утворити ся українське, польське і магометанське військо! Основою тих армій мають бути перші дві бригади. Після всяких правдоподібностей має утворити ся особливий ресорт і для балтійських провінцій і думають, чи не допустити до утворення лотисько-естонського війська.

Ті уступки мають причину або у величій натиску з долу, як се є на Україні, або з боку Англії, як у магометанських і балтійській провінціях, чи з боку Німеччини, як у Польщі. Тому російське ліберальне правительтво, яке було досі централістичне—стало таке ласкаве!

Українська фракція Ради солдатських і робітничих депутатів (послів).

18. березня ст. ст. зорганізувала ся українська фракція Ради солдатських і робітничих депутатів. Головою обрано Олександра Шулгина. Фракція має до 60 членів. Де ся фракція зорганізувала ся „Реч“ не гадає, але треба думати, що в Петрограді.

Хан Хіви упередив Росію.

З Базеля доносять через Париж: Хан Хіви дав усьому народові демократичне правительтво з реформами ліберальної конституції. Тепер вже не має Росія причини його усувати—хйба за це, що хоче автономії всіх племен турецької віри. Та тут удержити його сила Англії з огляду на Індію.

ВІЙНА.

(Огляд за минулий тиждень).

Дня 28. квітня потерпіли Англіїці в третій битві під Арра велике криваве поразення. Канадійська артилерія зістала майже зовсім знищена, великі втрати понесла канадійська інфантерія. Була січа, якої світ не чував. На місці трітків окопів з дротяними перегородками Німці накидали великі перешкоди. Коже село є твердиня, коже узгір'є—форт, кожда гребля—оборонна лінія. Звідусіль стріляли на Англіїців скоростріли хрестовим огнем. По сії битві в Англії підняли ся голося за примусовою мобілізацією в самій Англії, не надіючися на колонії. Втрати Англіїців в той день вносили: поперх. 6000, опрч цього

взято поперх 1000 до неволі ураж із 10 панцирними автомобілями.

Дня 30. квітня підняв ся великий наступ Французів в Шампанії над каналом Марн, між Соасон—Реймс, але стрінув ся з сильним опором Німців. Французи кинули в той наступ 30 дівізій з яких 18 йшли у перший огонь. 5000 багнетів йшло наступом в першій лінії при допомогі всіх засобів воєнної техніки. Та не осягнули своєї цілі, розбиті у прах німецькою артилерією. Росіяне, які брали участь в останніх битвах вийшли зовсім знищені, цілі батальони, цілі компанії наших братів полягли в перших рядах наступу. На кожду компанію випа-

дає менше більше по 30 жертв французько-руської приязні.

В борбі підводним суднами Англіїці з союзниками утратили до кінця березня майже 6 мільонів тон. Від початку війни до 31. березня 1917 р. вносять втрати 5.711.000 тон, се є 23 проценти всієї торговельної флотії. В Англії наступив песимістичний настрій, що до наслідків підводної боротьби. Часописі критикують адміраліцію, що не може найти средства на підводні судна—жадають повної правди і публічної відомости про небезпеки підводних суден.

Наслідком невдач англійсько-французького наступу наступило пригноблення в Англії. Льюїс Джордж виїхав до Франції в зв'язку з цією невдачою на фронтах і зростом мирового настрою в Росії. Швайцарські часописі пишуть, що Англії до кінця серпня буде в такому положенні, що мусить почати мирові переговори. „Найбільша флотта на світі показала ся безоружна супроти горстки малих підводних суден,“ як перька флотта великаїів Ксеркса проти грецьких човнів в стариннім світі.

Вісти з Росії й зі світа.

АНГЛІЯ СТАЄ ФЕДЕРАЦІЄЮ ДЕРЖАВ.

„Тіжурналь-де-Женева“ пише, що Льюїс Джордж перевів нові політичні основи перебудови Англії. Він покликав перших міністрів провінцій до співучасті в англійським кабінеті. Він перетворив Англію в союз держав (федерацію) і та держава є охоронена митом. Подаючи це додає від себе женецька часопис, що се є подія дальшо сягаюча і глибша, як російська революція.

Поживем—побачим!

„МІНІМАЛЬНІ“ МИРОВІ УМОВИ АНТАНТУ.

Англіїська часопис „Тіпес“ подає звідомлення, які носні цілі має Вільзон. Він не думає посилати своїх військ до Європи, щоби вони здобували край в якого-небудь народу. Головні цілі Америки є: підбудова світового мира, змушення до пошановання прав Сполучених Держав, поміч для знищення німецького військового режиму, примус Німеччини до обмеження зброєних на цілі чисто територіальні, примус Росії бороти ся за цілі антанту.

Італійська часопис „Персеперанца“ ставить мінімальну програму нечлнрного союзу в таких умовах: Невтралізація Дарданелів, відбудова Бельгії, Польщі, Румунії й Сербії з прилученням польських, румунських і сербських провінцій Австрії, віддача італійських провінцій Австрії Італійцям, віддача Німцями Ельзаасу й Лотарингії Французам. Росія мусить для власного добра(?) бороти ся за щастє людства, поки сю програму не вядуть ся з осередніх держав. Вкінці висказує думку, що Росія сповнить свій обовязок. То її будучина залежить від побіди союзу над ворожими автократіями. А ми запитаєм: що Росія за це дістане? Всі, як видно, щось одержать, а Росія—грушки на вербі! Та поки що—се умови, се слова без сили.

ПОЛЯКИ ХОЧУТЬ ЗАГАРБАТИ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ.

По думці маніфесту польської державної Ради всі часописи польські жадають від осередніх держав прилучення Литви й рутенських, себто українських, земель до королівства польського. Обіцяють за се вірність і прихильність осереднім державам.

Яка та вірність і прихильність, ми мали докази. На візвання осередніх держав вони збрали ледве 1300 охотників до армії, яка мала помагати боронити Польщу осереднім державам. Тепер торгують нашими землями під страхом суспільної революції в Росії, яка викине їх, як павів з українських земель. Коли має узглядити ся „волю заселяючих сі землі народів“, як говорить державна Рада, то воли тих народів, і Литовців і Українців, є належати до кожної иншої держави, тільки не до Польщі.

„Українське Слово“ зі Львова пише: Не знайдець ся такого Українця під сонцем анї в Галичині, анї в Холмщині, анї в Підляшю, ні в Волині, що хотів би на случай вибору між Польщею і иншою чужою державою вибрати Польщу. Се зрозуміле, коли візьметь ся під увагу польську політику супроти Українців, як за історичної, так і за сучасної Польщі. Холмські Українці, згуртовані у таборі полонених у Фрайштаді явно й відверто заявили, як вони відносять ся до польського пановання в Холмщині. При теперішнім ході подій у Росії Українці дібуть ся повної самоуправи України і не зречуть ся її, доки вона не стане фактом.

НОВА УКРАЇНСЬКА ЧАСОПИСЬ У КИЇВІ.

В Київі почала виходити нова українська часопис „Нова Рада“, замість широко відомої старої „Ради“, що була закрита з початком цієї війни в 1914 році.

ВИННИЦЬКІ УКРАЇНЦІ.

Як доносить „Київська Мисль“ з дня 13. (26) марта місцеві Українці відбули свої збори. Скрізь кипить громадська робота. Все, що лишало ся від старого порядку щезає, суспільність організуєть ся.

ЕПИСКОП НИКОН.

Російські газети подають, що відомий з прихильности до українських визвольних змагань єпископський і красноярський єпископ Никон, якого старе правительтво позбавило було змоги брати участь у працях Державної Думи, буде покликаний засідати в синоді.

ПРИСЯГА ГОВОРИТИ ТІЛЬКИ ПО УКРАЇНСЬКИ.

„Утро Росії“ в ч. 75 з 1. квітня (14 марта) доносить з Київа: Українці розвивають у Київі дуже живу діяльність. Учора на вічу вони взаємно присягнули говорити тільки українською мовою.

„УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ“ В АМЕРИЦІ.

Телеграма українського бюро в Швайцарії:

Льозанна 12. квітня 1917. Президент Злучених Держав Вільзон назначив день 21. квітня, як „український день“, в котрім у цілих Зєдинених Державах мають зібрати складки на українські жертви війни в Галичині, Буковині й Волині.

ПОЛАГОДЖЕННЯ ІРЛЯНДСЬКОГО ПИТАННЯ.

З Лондону доносять: З боку прихильників Ірляндії піднято натиск на англійське правительтво, щоби воно оголосило, в якім стані находить ся Ірляндська справа. Се підпарає, з огляду на американський вплив, де є багадо капіталістів Ірляндців, Вільзон, президент сполучених держав.

З таборового життя.

— Підписи. Комісія по збиранню підписів під уювноваженням н. Пре зидентові Союзу Визволення Укра їни т. Скорописові-Йолтуховському закінчила 30. квітня о сьомій годині вечора підрахунок, написала відпо відний акт, з якого подаємо деякі відомості:

1. Комісія констатує, що всього зібрано підписів 4166 і 13 унева жненнях.

2. Часу для збирання підписів було дуже мало. В таборі вперше почали збирати підписи 8. квітня, а на командах 11. Стало ся це через незалежні від нас обставини. 22. квітня припинено активне зби рання підписів і після сього часу надходили підписи лише по ініціат иві самих полонених, що працюють на командах.

3. На 1500 робітничих команд мужі довіря відвідали лише 860. Крім сього 374 команд не дістає нашої часописи, так що до 4800 люда про революцію в Росії й про підписи нічого не знали.

Взагалі комісія підкреслює, що відносно невелике число підписів свідчить лише про те, що люде на командах не мали часу й змоги зорієнтувати ся.

Доказом, як справа підписів була популярною там, де люде мо гли зорієнтувати ся, вважає комісія той факт, що на 1500 люда в таборі протягом кількох днів зібрано понад 1300 підписів.

Комісія констатує, що збирання підписів відбулось правильно й робота велась сумлінно. Всі підпи си є автентичні.

Підписи з актом відіслано 1. тра вня до Союзу в Берлін.

5. травня відіслано буде ще ті підписи, як наспіли після підрахунку.

Підписи можна надіслати й далі.

— Генеральна Старшина 30 квітня відбула звичайне засідання, на яко му прийнято тяжкеві звіти референтів та обговорено і ухвалено такі справи:

1. Доручено Виборчій Комісії перевести як найшвидче доповнюючі вибори до „Народньої Ради“, щоб остання могла вже зібрати ся 15. травня с. р.

2. На місце вибувшого члена Виборчої Комісії т. К-го вибрано т. П-на.

3. Побільшено склад комісії в справі підписів з трох до 7 членів, яка, після останньої ухвали, скла даєть ся виключно з полонених.

4. На пропозицію Генеральної Старшини табору Раштат ухвалено поробити заходи до скликання пе ріодичних з'їздів президій Генер. Старшин усіх Українських таборів для спільного обговорення важні щих справ і взагалі для одноціль ности акції.

5. На бажання церковного Ки рило-Методієвського братства ухва лено запросити на якийсь час до табору панотця Петра Катериюка з Раштату.

Світ.

— „Січ.“ 3. травня с. р. відбули ся звичайні сходи т-ва „Січ.“ Принято до Січи нових 65 членів, із яких 31 зголосило ся з робітни чих команд. Всього налічуєть ся тепер 509 січовиків.

Один із т-шів не міг бути при нятий, тому що один із виставле них ним поручителів відмовив ся від поручительства.

При прийнятті т.т. С-на, Г-на і Б-ка були невеликі дискусії, але після голосування т.т. були при няті.

Після прийаття нових членів, від були ся вибори двох сотників до 4. і 5. сотень.

Вибраними на сотників оказались т.т. Я-бів і Б-нік.

Потім обговорювала ся справа зміни капітнармуса Січи, який не до бало відносив ся до виконання своїх обовязків, але за браком часу Т-во постановило доручити Огаман ній Старшині визначити кандидата, якого Т-во затвердить на слідующих сходах.

В кінці січовик. проф. П-ський, реферував останні звістки про ве личезні стремління на Україні до створення Самостійної України, але на жаль за браком часу дуже коротенько.

Сходи ни закінчили ся співом „Ще не вмерла Україна“.

Січовик К.

†
29. квітня с. р. відбув ся похорон померлого січовика Григорія Тищенко.
Провожали померлого то варипа:

Отаманна Старшина, січови ки в січових одягах та інші т.т.

Також провозжали покійни ка церковний таборовий хор і духова оркестра.

На гріб були положені він ки від т-ва імени Івана Мазе ни і від командатури.

Призначені на вінок покій нику від т-ва „Січ“ 10 мар. Отаманна Старшина признала відповідним пожертвувати на хоро го січовця т. Ч-ка.

Покійник з перших же днів відчинення табору приймав жи ву участь у просвітній роботі в таборі, був старшим барака, голфою сільсько-господар ського т-ва і состояв ні всіх інших організацій; походив із селян чернігівської губернії, суражського повіту, с. По ка н ь; умер на 41 році жи ття від туберкульозу; лишив по собі жінку з 4 дітьми.

Перед смертю за кілько нацият днів був призначений до транспорту в Росію, але, чуючи близькість смерті, від мовив ся, бажаючи вмерти тут, серед своїх людей, ніж в до розі, серед чужих.

Земля йому пером!

Жертви.

На тяжко хорих в лазареті. м. ф.
Ком. Boden, № 1090, т. О-кий . . . 1—
„ Rūxfeld, № 35129 . . . 4 10
5 10

На волинські школи.

Ком. Boden, № 1090, т. А. Л-ов 1—
„ Landorf, т. А. Пі-ко . . . 1—
2—

На спирт і вдів Волині.

Ком. Boden, № 1090, т. Я. З-ля 1—
т. Д. Пи-вар . . . 1—
„ Wallbach, т. П. М-го . . . 1—
„ Retlendorf, т. І. Г-р . . . 1 70
4 70

На бібліотеку „Свобод. Україна“.
Ком. Boden, № 1090, т. А. Л-ов — 50
т. Д. Пи-вар . . . 1—
„ Ober-Florsheim, № 864,
Гурток „Пора“ . . . — 80
2 30

На просвітні цілі.

Ком. Münster, № 2728 . . . 1 80

На пам'ятник помер. полоненик.

Ком. Wallbach, від т. П. М-го . . . 1—

На український бойовий фонд.
Ком. Münster, № 2728 . . . 1 80
Від Генеральної Старшини зли-

шок від святкування Велико дня в Українському Ключі . . . 8 16

9 96

На „Союз Визволення України“

Ком. Wallbach, від т. П. М-го . . . — 50

На часопис „Громадська Думка“.

Ком. Langwisen (Hof) . . . 1—

На т-во „Січ“.

Ком. Sprendlingen, № 2658, від

т. М. В-го . . . — 50

На т-во „Воля“.

Ком. Sprendlingen, № 2658,

від т. М. В-го . . . — 50

„ № 10399, т. М. С-ко . . . 1 50

„ № 2327, т-во „Пора Нас талла“, т.т. Д-юк—1 м. 30 ф.,

В-в—35 ф., Ц-х—30 ф., Че-х

—50 ф., Кра-ко 50 ф., П-ов—

35 ф., К-ко—1 м., С-ко—30 ф.,

Са-ов—50 ф., Ве-н—50 ф., І-ко

—20 ф., Ю-ко—30 ф., Л-ко—

30 ф., Со-ко—30 ф., І-ко—40 ф.,

Ма-к—50 ф. Разом . . . 7 55

Перениска Редакції.

Ком. № 2579, т. В. Т. Ком. Dorlar, т. М. С-ов. Команд. Mühlenschmidthausen, т. Т-ко. Гроші одержано й часописом вам послаємо.

Ком. Freilingen, ком. Quirnbach і ком. № 1755, т. Д. В-кий. Гроші одержано. Календар і часописи послаємо.

Ком. Hof-Bieber, ком. Zell, № 12048, т. А. Г. Ком. Holzhausen № 2551. Коман. № 11064, т. І. П-ля. Ком. № 2404, т. І. Лу-ов. Часопись Нам вистомаємо.

Ком. Lenhausen. Календар і часопись вистомаємо.

Ком. Gschelbach. № 3576-2869. Гроші одержано; буквар і часопись вистомаємо. Книжки й часописи можна замовляти тільки в нас, а не в Giessen-і.

Ком. Hattenheim, № 2287, т. А. С. Календар вистомаємо.

Ком. Landorf, т. А. Підгайко. Гроші одержано. Календар вистомаємо.

Ком. № 3354, т. П-ний. Гроші одержано. Календар і карточки послаємо.

Ком. Grube Prinz Kessel, № 1509, т. І. К-ко. Календар С. В. У. вам вистомаємо.

Ком. № 11933, т. Л. В-н. Німецько-український переклад вам вистомаєть ся.

Ком. № 11708, т. К. А-р. Гроші 1 м одержано. Послаємо вам: 1. буквар—30 ф., 2. Що треба знати кождому Українцеві—5, 3. Із історії української літератури Лепкого—10 ф. Разом на суму—45 ф., а решта 55 ф. передплата за часопис на 2 місяці (квітень і май).

Ком. Queckborn, № 2894, т. П-к. Географію Рудницького в 2-х частинах послаємо.

Ком. Schönbach. Гроші одержано. Книжки, яких ви просите вистомаємо.

Ком. Viltger, т. Ф. М-н. Часопись вистомаємо вам безплатно, як співробітнику.

Ком. Klein-Winternheim, т. Г. К-ба. На жаль нічого не можемо зробити, бо пере водити з другого табору доволеть ся лише битька, сина й рідного брата і то коли командатура буде заповнена, що то с дійсно вищеназвані родичі. До того переклад робить ся лише на власний кошт того, хто хоче перевести ся.

Ком. Guntzenau, № 3171, т. Лю-к Ш-к. Часопись вам вистомаємо. Т. А. Під-ко. Гроші одержано. Календар послаємо.

Ком. Scheibrücken, № 12105, т. І. П-ко. Вістник С.В.У. будемо вам вистомаєть. Т. Я. Бі-ко. Гроші одержано. Книжки вистомаємо.

Справки.

Командатура вейцлярського табору оповіщає результати розписки посылки на імя слідующих:

К-до Dieburg. Вдовиченко П 4. Без інших подрібних вказівок не можна данати ся, бо є багато Вдовиченків.

К-до Dieburg. Гуцена Григорій П 2805. 7—III. 16. Посылка № 523 відіслана на ком. Wittger.

К-до Dieburg. Козаренко Андрій П 608. 27. 7. 16. Посылка № 233—на команду Ockstadt.

К-до Dieburg. Іванов Тимін П 1385. 10. 1. 16. Посылка № 599. 14. 1. 16. Посылка № 678. 28. 11. 16. Посылка № 236.

13. IV. 16. Посылка № 187. Посыл 3. VI. 16. № 194. Посылка 4. IX. 16. № 374. Посылка 9. X. 16. № 378—на команду. Norßen.

10. V. 16. Посылка № 371.— I. VIII. 16. Посылка № 16—на команду Orb.

К-до Dieburg. Годін Петро П 564. 25. IV. 16. Посылка № 692—на команду Ockstadt.

К-до Dieburg. Погребник Никифор П 1083. 9. XI. 16. Посылка № 593.—на команду Dieburg.

З команди Gr. Umstadt. Трубочаников Сергій III-1973. 31. 1. 16. Посылка № 401.—на команду Kreuztal.— 11. VI. 16. Посылка № 304 і 20. VI. 16. Посылка № 34—на команду Gr. Umstadt.

З команди Wiernheim № 3777, Кг. Herrenheim. Глухман Михайло III-51604, Зальц. Посылка не вриходила.

Найда Ленко III-51265. Посылка послана на команду.

З ком. Wiernheim № 3777, Кг. Herrenheim Стеценко Ірени III-53.129 Зальц. Посылка не вриходила.

Oberschönmattenweg. 2574. в. Кг. Herrenheim. Солошко Іван. Посылки неслані на команду.

Купуйте Пам'яткову Книжку

КАЛЕНДАРЬ

на 1917 р.

СОЮЗА ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ

500 стор. друку 103 ілюстрацій

ціна 1 марка.

Замовляти по адресі „Громадської Думки“:

Wetzlar, Ukrainischer Unterrichts-Ausschuss. Lagerzeitung.

ТЕАТР.

НАРОДНИЙ ДІМ у таборі ВЕЦЛЯР.

СЬОГОДНЯ, 6. ТРАВНЯ 1917. р.

Музично-Драматичним Товариством ім. М. Лисенка

буде виставлено:

НА БІДНОГО МАКАРА.

Жарт на 3 дії А. Володського.

Початок рівно в 7. год. вечера.

Перед початком і в часі антрактів грає духова оркестра під орудою т. Чуркина.

Ціни на вступ: 50, 40, 30, 20, 15, 10 і 5 фен.